

3. Проблемы развития теории бухгалтерского учета, анализа и контроля: Монография. – Брест-Житомир: ЖГТУ, 2004. – 256 с. – С. 53-81.
4. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник для вузів / В.Г. Швець . - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2006. - 525 с.
5. Энтони Р., Рис Дж. Учет: ситуации и примеры: Пер. с англ. / Под ред. и с предисл. А.М. Петрачкова. – М.: Финансы и статистика. – 1993. – 560 с.

УДК 303.09:657.1

В.М. ЖУК, *д.е.н.,
професор, член-кореспондент НААН, академік-секретар
відділення аграрної економіки і продовольства НААН,
Національна академія аграрних наук України*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ІНЖИНІРИНГ

За останні роки рівень рентабельності аграрного бізнесу у п'ять разів перевищує середнє значення цього показника по економіці України. За фінансовою та статистичною економічною звітністю в урядових структурах складається враження про високу ефективність сільськогосподарської діяльності, що на фоні надприбутковості агрохолдингів викликає наміри перегляду спеціальних режимів оподаткування галузі. Разом з тим, абсолютна більшість керівників малих та середніх підприємств стверджує про низьку ефективність та збитковість їх діяльності.

Виходить, що слова керівників підприємств, котрі виробляють майже 80% продукції серед юридичних осіб галузі не відповідають підписаним ними ж формам фінансової та статистичної звітності. Виходить, що ці керівники не розуміють і тому не надають необхідної уваги бухгалтерській звітності.

Формальний підхід до облікової політики на підприємствах та відсутність такої по галузі загрожує аграрному бізнесу не менше, ніж диспаритет цін, занепад тваринництва, руйнування інфраструктури зберігання та переробки, тощо. І якщо для вирі-

шення останніх проблем говориться та проектується достатньо, то необхідність **бухгалтерського інжинірингу** не знаходить розуміння.

Ми усвідомлено застосували саме термін «бухгалтерський інжиніринг» для більшого розуміння та підняття значущості розв’язання проблеми галузевої облікової політики саме керівниками сільськогосподарських підприємств.

Інжиніринг (від фр. «ingénierie», від англ. «engineering», **початково від лат. «ingenium» – винахідливість; вигадка; знання, майстерний**) – область людської інтелектуальної діяльності, завданням якої є застосування досягнень науки, техніки, використання законів і природних ресурсів для **вирішення конкретних проблем, цілей і завдань**⁴.

Інжиніринг (синонім терміна інженерія, який відрізняється етимологічно від англ. «engineering») – набір прийомів та методів, які компанія, підприємство, фірма використовує для проектування своєї діяльності⁵.

Інжиніринг – інжинірингові послуги – послуги інженерно-консультаційного плану або відповідні роботи, які мають дослідний, проектно-конструкторський або розрахунково-аналітичний характер. **Простіше кажучи, інжиніринг створює об’єкти і продумує їх експлуатацію, базуючись на наукових знаннях**⁶.

Інжиніринг – це підготовка техніко-економічних обґрунтувань проектів, надання рекомендацій в області організації виробництва і управління. Крім усього іншого, інжиніринг включає в себе надання рекомендацій⁷.

Згідно пп. 14.1.85 ПКУ, інжиніринг – надання послуг (виконання робіт) із складення технічних завдань, проектних пропозицій, проведення наукових досліджень і техніко-економічних обстежень, виконання інженерно-розвідувальних робіт з будівництва об’єктів, розроблення технічної документації, проектування та конструкторського опрацювання об’єктів техніки і тех-

⁴ ru.wikipedia.org/wiki/Инженерное_дело

⁵ uk.wikipedia.org/wiki/Інженерія

⁶ Там само.

⁷ Там само.

нології, надання консультації та авторського нагляду під час монтажних та пусконаладжувальних робіт, а також надання консультацій, пов'язаних із такими послугами (роботами)⁸.

Із наведених дефініцій складається враження про несумісність поняття «інжиніринг» з бухгалтерським обліком. Проте у розвинутому світі ефективність господарювання напряму пов'язується з освоєнням нових підходів і технологій саме найбільш традиційною інформаційною системою – бухгалтерським обліком (появою управлінського, стратегічного обліку і не тільки).

Ознакою бухгалтерського інжинірингу є застосування в його системі нових специфічних інструментів. Все розпочалось у 70-ті роки ХХ ст. із застосуванням в ФРН автоматизованих нульових балансів. На сьогоднішній день фахівці нараховують біля сотні видів інструментів бухгалтерського інжинірингу, що характеризуються використанням математичного апарату, специфічного програмного забезпечення, використанням структурованих планів рахунків, різних видів балансів, п'ятивимірних систем замість двох і т.п.

В науковій літературі з'являються описання як методик використання інструментів бухгалтерського інжинірингу, так і специфічної методології (наприклад: методологія інжинірингової оцінки).

Окрім інструментів, методик та методології важливою є оцінка організаційної складової бухгалтерського інжинірингу. Зрозуміле його використання службами стратегічного планування, контролінгу, управлінського обліку підприємств. Подібні послуги є і у арсеналі аудиторських та консалтингових структур.

В контексті даних тезисів, важливе розуміння участі професійних організацій бухгалтерів, професійних об'єднань виробників у відпрацюванні і проведенні за допомогою інструментів та методології бухгалтерського інжинірингу бажаної для аграрної галузі України облікової політики і представлення результатів бухгалтерської звітності на владних рівнях управління. На відмі-

⁸ Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: Ліга: Закон еліт. – 2010-2013.

ну від застосування бухгалтерського інжинірингу в управлінні ресурсами чи економікою саме підприємства, останнє є новою постановкою проблеми на рівні галузі, держави.

Перш ніж розкрити сутність нової постановки проблеми, слід відокремити поняття моделювання та бухгалтерського інжинірингу. Останнього нам не вдалось віднайти у науковій літературі. Проте саме від цього багато у чому і залежність і чіткість у визначенні самого поняття «бухгалтерський інжиніринг».

Моделювання в бухгалтерському обліку – це комплексне застосування його методів та наукових підходів не тільки для відображення господарських процесів і явищ (через специфічно створені символи і описи), а й для стимулювання бажаного розвитку бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський інжиніринг – процес застосування в моделюванні та системі бухгалтерського обліку як правило запозичених з інших наук специфічних інструментів, що організовується окремими службами підприємств та сторонніми організаціями для посилення значущості бухгалтерського обліку та результатів його звітності в управлінні ресурсами та економіці підприємства, галузі і держави.

Таким чином моделювання є складовою бухгалтерського інжинірингу, який додає запозичення специфічних інструментів з інших наук (з часом використовуючи «бухгалтерський імперіалізм», ці інструменти розширяють традиційну «вісімку» облікових методів) та, додає, окрім організації роботи традиційних бухгалтерських служб, організацію роботи специфічних служб (стратегічного планування, контролінгу, і, у нашому випадку, за діяння на рівні галузі, держави професійних об'єднань бухгалтерів та товаровиробників).

Для вирішення проблеми, яка описана на початку цих тезисів, доцільно застосувати саме бухгалтерський інжиніринг. Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України спільно із Аграрним союзом України означається методологія, методика та організація такого бухгалтерського інжинірингу, про що буде проінформовано професійну громадськість у подальшому.